

ONDE O MUNDO SE CHAMA CELANOVA

Ruta literaria

ITINERARIO

Lectura de poemas polas rúas de Celanova

Casa dos poetas: visita ás casas familiares de Curros e Celso Emilio.

(lectura de poemas)

Mosteiro de San Salvador, onde foi preso Celso Emilio.

(lectura de poemas)

En Vilanova dos Infantes,Torre da Homenaxe
(lectura de poemas)

Virxe do Cristal

(lectura de poemas)

Termas de Outariz (Ourense)

Manuel Curros Enríquez

MIRANDO O CHAU (imitación de Béranger)

1880

Dios non atopando
cousa en que entreterse,
farto de estar solo
cavilando sempre
en forxar cadeas,
traballos e pestes;
a razón buscando
i a causa en que pende
que tan poucas almas
polas portas lle entren,
do seu paradiso
deixando os verxeles,
saleu de apaseo
certa mañá quente
do reuma e da gota
por espareixerse.
Como é xa velliño
i o coitado vese
tocante á saúde
moi pouco valente,
cansouse ós dous pasos;
mais com'alí a rentes
topase asento,
sentouse i alegre
por cima das nubes
asomando a frente
i a terra buscando
cos ollos celestes,
-¡Caráspeta! dixo
falando entre dente:
Si dou co ese mundo
que o demo me leve.
Debeu de atopalo,
se o conto non mente,
porque el de alí a pouco
quedou com' a neve,
cos ollos cravados
que espantan e feren,
nin vulto que iñoro
s' é de home ou de verme [...]

NOUTURNIO 1880

Da aldea lexana fumegan as tellas;
detrás dos petoutos vai póndose o sol;
retornan prós eidos coa noite as ovellas
tiscando nas beiras o céspede mol.

Un vello, arrimado nun pau de sanguíño,
o monte atravesa de cara ó pinar.
Vai canso; unha pedra topou no camiño
e nela sentouse pra folgos tomar.

-¡Ai! dixo, ¡que triste,
que triste que estou!

I on sapo que oía
repuxo:-¡Cro, cro!

¡As ánemas tocan!...Tal noite com' esta

queimóuseme a casa, morreume a muller;
ardeume a xugada na corte i a besta,
na terra a semente botouse a perder.
Vendín pros trabucos bacelos e hortas
e vou polo mundo de entón a pedir;
mais cando non topo pecháda-las portas,
os cas sáienme a elas e fanme fuxir.

Canta, sapo, canta:
ti i ei ¡somos dous!...

I o sapo, choroso,
Cantaba: -¡Cro, cro!

Soliños estamos antrambos na terra,
mais nela un buraco ti alcontras i eu non.
A ti non te morden os ventos da serra
i a min as entranas i os ósos me ron.
Ti, nado nos montes, nos montes esperas,
decote cantando, teu térmeno ver;
eu, nado entre os homes, dormento entre as feras,
e morte non acho, si quero morrer.

Xa tocan... Recemos,
¡que dicen que hai Dios!...-

El reza i o sapo
cantaba -¡Cro, cro!

A noite cerraba, i o raio da lúa
nas lívidas cumes comenza a brilar;
curisco que tolle nos álboreos brúa
i escóitase ó lexos o lobo ouvear.
O probe do vello, cos anos cangado,
erguese da pedra i o pau recadou;
virou para os ceos o puño pechado
e cara ós touzales rosmando marchou....

Cos ollos seguíndoo
na escura extensión,
o sapo quedouse

cantando: -¡Cro, cro!

CANTIGA 1869

No xardín unha noite sentada
ó refrexo do branco luar,
unha nena choraba sin trégolas
os desdés dun ingrato galán.
I a coitada entre queixas decía:
“Xa no mundo non teño ningúen,
vou morrer e non ven os meus ollos
os olliños do meu doce ben.”
Os seus ecos de malencolía
camiñaban nas alas do vento,
i o lamento
repetía:
“Vou morrer e non vén o meu ben”.
Lonxe dela de pé sobre a popa
dun aleve negreiro vapor,
emigrado, camiño de América
vai probe, infelís amador.
I ó mirar as xentís anduriñas
cara á terra que deixa cruzar:
“¡Quen pudera dar volta, pensaba,
quen pudera convosco voar!...”
Mai as aves i o buque fuxían
sin ouír seus amargos lamentos;
sólo os ventos
repetían:
“¡Quen pudera convosco voar!”
Noites craras, de aromas e lúa,
desde entón ¡que tristeza en vós hai
prós que viron chorar unha nena,
prós que viron un barco marchar!...
Dun amor celestial, verdadeiro,
Quedou sólo, de bágoas a proba,
unha cova
nun outeiro

i on cadavre no fondo do mar.

A VIRXE DO CRISTAL

M. CURROS ENRIQUEZ

A VIRXE DO CRISTAL 1877

LENDA

Rapazas de Vilanova,
ben vos podes gabar;
que non hai Virxe no mundo
com'a VIRXE DO CRISTAL.

(*Cantar do pobo*)

Almas ardentes pra chorar nacidas
unha cencia que Dios non quixo darvos;
bolboretas xentís, esparexidas
arredor dunha lus que ha de queimarvos;
almas cheas de duda, de fe espidas;
dunha eterna inorancia eternos parvos;
vermes envoltos no montón aceso
de ósos de mortos que chamás progreso:
Parade un pouquichiño o fatigoso
paso en que vades a rodar sin tino,
e non ó vento dedes, enganoso,
a balbucente vos dun pelegrino,
sombra dun sol que nace esprendoroso,
póla esgallada de xigante pino,
recordo vivo dunha idá pasada,
entre o polvo dos tempos enterrada [...]

1880

A ROSALÍA
1891

I

Do mar pola orela
mireina pasar,
na frente unha estrela,
no bico un cantar.

E vina tan sola
na noite sen fin,
que inda recei pola probe da tola
eu, ¡que non teño quen rece por min!

II

A Musa dos pobos
que vin pasar eu,
comesta dos lobos,
comesta morreu...
Os ósos son dela
que vades gardar.

¡Ai, dos que levan na frente unha estrela!
¡Ai, dos que levan no bico un cantar!

CELSO EMILIO FERREIRO

Carta a Fuco Buxán

Fuco Buxán esfarrapado,
fillo da fame e neto de labregos.
Fuco Buxán, que vives de prestado,
comesto o corazón, os ollos cegos.
Fuco Buxán, compadre da miseria,
curmán das inxusticias i os aldraxes.
Fuco Buxán ¿non sientes que na Iberia
feden a podre os homes i as paisaxes?
Fuco Buxán, na noite estrelecida,
hai un río de luz que ven de lexos.
Fuco Buxán da testa decaída,
hai un río de luz pra os homes rexos.
Fuco Buxán, aprinde a andar ergueito,
Fuco Buxán, aprinde a falar forte.

Fuco Buxán, aprinde de tal xeito
que nunca más esquezas o teu norte.
Fuco Buxán, que fozas de cotío
na terra que te manda e non te deixa.
Fuco Buxán, que tes un largasío
anoitecer na ialma que te apreixa.
Fuco Buxán, de sol a sol, esterco,
Fuco Buxán, de sol a sol, eixada,
Fuco Buxán, coutado por un cerco,
Fuco Buxán, más vale non ter nada.
Mentras o tempo da patria non chega,
mentras non pase o tempo que denigra,
deixa .ise escuro afán que te atafega,
Fuco Buxán, ¡emigra!.

Longa noite de pedra

*No meio do caminho tinha uma pedra
tinha uma pedra no meio do caminho
tinha uma pedra
no meio do caminho tinha uma pedra.*
CARLOS DRUMMOND DE ANDRADE

O teito é de pedra.
De pedra son os muros
i as tebras.
De pedra o chan
i as reixas.
As portas,
as cadeas,
o aire,
as fenestras,
as olladas,
son de pedra.
Os corazós dos homes
que ao lonxe espreitan,
feitos están
tamén
de pedra.
I eu, morrendo
nesta longa noite
de pedra.

Irmáus

Camiñan ao meu rente moitos homes.
Non os coñezo. Sonme estranos.
Pero ti, que te alcontras alá lonxe,
máis alá das sabanas e das illas,
coma un irmáu che falo.

Si é túa a miña noite,
si choran os meus ollos o teu pranto,
si os nosos berros son igoales,
coma un irmáu che falo.

Anque as nosas palabras sean distintas,
e ti negro i eu branco,
si temos semellantes as feridas,
coma un irmáu che falo.
Por enriba de tódalas fronteiras,
por enriba de muros e valados,
si os nosos soños son igoales,
coma un irmáu che falo.
Común temos a patria,
común a loita, ambos.
A miña mau che dou,
coma un irmáu che falo.

Alma da terra

Lonxana Celanova vinculeira,
torre ebúrnea da miña mocedade,
cando te lembro sai da súa toqueira
coma un furón de soños, a saudade.
Unha chuvia monótona e tristeira
cai decote na miña intimidade,
e sinto que unha sombra silandeira,
coma un solpor o meu espírito invade.
Quero voltar a ti, nai garimosa,
colo natal, arxila rumorosa,
pra acalar esta anguria que me berra
dende o fondo da noite estrelecida,
pedindo amor, pregando fe de vida
pra ser eternamente alma da terra.

Xaneiro, 1972 II

Cando quero vivir

digo Moraima.

Digo Moraima

cando semento a espranza.

Digo Moraima

e ponse azul a alba.

Cando quero soñar

digo Moraima.

Digo Moraima

cando a noite é pechada.

Digo Moraima

e ponse a luz en marcha.

Cando quero chorar

digo Moraima.

Digo Moraima

cando a anguria me abafa.

Digo Moraima

e ponse a mar en calma.

Cando quero surrir

digo Moraima.

Digo Moraima

cando a mañá é crara.

Digo Moraima

e ponse a tarde mansa.

Cando quero morrer

non digo nada.

E mátame o silencio

de non decir Moraima.

NON

Si dixese que si,
que todo está moi ben,
que o mundo está moi bon,
que cada quen é quen...

Conformidá.

Ademiración...

Calar, calar, calar,
e moita precaución.

Si dixese que acaso
as cousas son esí,
porque si,
veleí,

e non lle demos voltas.
(Si aquil está enriba
i aquil outro debaixo
é por culpa da vida.

Si algunos van de porta en porta
cun saco de cinza ás costas
é porque son unhos docas).

Si dixerá que si...

Entón sería o intre
de falar seriamente
da batalla de froles
nas festas do patrón.

Pero non.

BIBLIOBODEGA

